

Слід зазначити, що першого березня 2022 року Європейський парламент переважною більшістю голосів (637 голосами «за», тільки 13 євродепутатів виступили «проти», 26 утрималися) затвердив резолюцію, яка рекомендує державам-членам ЄС працювати над наданням Україні статусу кандидата на вступ.

Усі держави-члени ЄС підтримують вступ України до організації, проте не всі однозначно переконані, що це повинно відбутися настільки швидко і в найближчий час. Одні сумніваються і дещо скептично налаштовані до того, щоб настільки поспішати зі вступом України до ЄС. Адже є низка стандартів, обов'язкових для того, аби набути повноцінного статусу члена ЄС (і державі для того, щоб дійти до цих стандартів, будуть потрібні роки). Саме тому частина членів ЄС виступила з ідеєю того, щоб не поспішати, але мати питання надання статусу члена Європейського Союзу для України в пріоритеті. Інша ж частина членів Союзу відзначають, що процес змін щодо відповідності стандартам в Україні був започаткований і повноцінно запущений в роботу ще з 2014 р. з моменту підписання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом. Саме тому наразі вони надають перевагу слідувати і далі «тенденції» пришвидшеної процедури надання членства Україні в ЄС, адже Україна вже на даному етапі відповідає низці стандартів, до того ж, наразі із початком війни демонструє стійкість, вагомість позицій як актора та так звану європейськість у розумінні Союзу.

Європейському Союзу, за різними оцінками, було і залишається важко приймати спільні рішення, але з початку війни РФ проти України, не дивлячись на часті розбіжності поглядів та відсутність єдиної повністю одностайної позиції з окремих питань, ЄС все одно вдається досить оперативно реагувати та в більшості не затримувати рішення щодо підтримки нашої держави на довгий період. Не абсолютна рішучість та «зелене світло» не по усім питанням порядку денного в сучасних реаліях все одно демонструють посилення суб'єктності та впливу європейського інтеграційного об'єднання.

Список використаної літератури

1. Національне агентство України з питань державної служби. Відносини між Україною та Європейським Союзом. URL: <https://nads.gov.ua/storage/app/sites/5/6756653634445.pdf>.
2. Яковюк І. Європейський Союз і Україна: еволюція взаємовідносин. Вісник Академії правових наук України. 2009. № 3. С. 14–28.
3. European Commission. European Neighbourhood Policy and Enlargement Negotiations. URL: https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/european-neighbourhood-policy/countries-region/ukraine_en

Наталія ГУСАРЕВИЧ

аспірантка,

НТУ «Дніпровська Політехніка»

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕЛЕКТРОННОГО ГОЛОСУВАННЯ: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД

Використання електронного голосування під час волевиявлення громадян є питанням є одним з головних напрямків цифрової трансформації публічного управління в Україні [1]. У світі існують найрізноманітніші такі системи, які постійно випробовуються, змінюються, доповнюються та розвиваються. У ЄС у цій площині накопичено певний позитивний та негативний досвід.

Е-голосування може відбуватися як через глобальну мережу Інтернет, так і безпосередньо на виборчих дільницях за допомогою спеціального обладнання. Деякі країни застосовують змішані системи голосування, за яких голосування відбувається частково класичним шляхом, а частково – за допомогою новітніх цифрових технологій, зокрема із використання мережі Інтернет.

До останніх можна віднести Францію, де Інтернет-голосування застосовується для громадян, які перебувають за кордоном, але для того, аби віддати у такий спосіб свій голос, обов'язково потрібно з'явитися на виборчу дільницю. Цікавий досвід розвитку системи е-виборів у США, де впроваджувалися найрізноманітніші експерименти в даній царині – від використання сенсорних машин для голосування чи скануючих електронних засобів і аж до застосування спеціальних оптичних комплексів.

Проте найцікавішим та одним з найбільш успішних справедливо вважається досвід Естонії, в основі системи електронного голосування якої лежить використання мережі Інтернет, а також спеціальної ідентифікаційної картки, яка посвідчує особу виборця. Досвід цієї країни показує, що послідовне впровадження електронного врядування у всіх сферах суспільного життя сформувало дуже високий рівень довіри й до виборчих інституцій, що дозволило нівелювати недовіру до результатів волевиявлення після масових хакерських атак у 2007 році [2].

Разом з тим в останні роки побоювання втручання в процес волевиявлення ззовні стало підставою для відмови від е-голосування у деяких країнах (Литва, Канада, Швейцарія). Дуалізм проблеми ґрунтується на тому, що, з одного боку, необхідно забезпечити принцип прозорості виборів, а з іншого – захистити і таємницю голосування, і саме волевиявлення. Публікація вихідних кодів та інших відповідних документів, контроль незалежних експертів, етичний хакінг рішень, з одного боку, сприяють прозорості процесу, а з іншого – є частиною заходів безпеки. Також системний багатовекторний підхід з використанням міжнародних правових інструментів (Конвенція 108+ Ради Європи та Загальний регламент захисту даних ЄС (GDPR), Будапештська конвенція Ради Європи щодо кіберзлочинності, зокрема) та міжгалузевої співпраці (регулювання цифрових виборчих рішень не лише з точки зору юридичних обґрунтувань, а й з чітким розумінням технічних питань) є запорукою запобігання кібератак [3].

Міжнародно-правова база, що регламентує питання виборчого процесу та є актуальною під час розробок нормативного регулювання цифрових рішень поділяється на універсальні міжнародно-правові документи (Загальна декларація прав людини, Міжнародний пакт про громадянські та політичні права), регіональні документи (Європейська конвенція з прав людини, Хартія основних прав ЄС), авторитетні тлумачення зазначених конвенцій, прецедентне право міжнародних судів, звіти за результатами спостереження за виборами ОБСЄ/БДПЛ, ПАРЕ, рекомендації з використання цифрових рішень, зокрема Ради Європи. Всі ці документи містять правові норми на які можуть спиратися відповідні органи законодавчої ініціативи для розробки правової бази щодо нових виборчих технологій на національному рівні. Проте детальне врегулювання кожного етапу виборчого процесу має національну прерогативу. Як правило, основні принципи виборів закріплені в конституції та/або спеціалізованому національному законодавстві держави. Досвід інших країн також показує, що невірні прописані норми, що регламентують використання цифрових виборчих технологій можуть привести до визнання їх неконституційними. Так, наприклад, у 2009 році Конституційний суд Німеччини постановив, що Інтернет-голосування є неконституційним та таким, що порушує принцип публічності, оскільки він вимагає щоб всі етапи виборів, включаючи голосування та підрахунок голосів підлягали громадській перевірці та не потребували спеціальних знань.

Аналіз практичного досвіду інших країн наочно демонструє, що застосування інструментів технічного прогресу під час виборів не може бути самоціллю, а має вирішувати або сприяти вирішенню чітко визначених проблем національної виборчої системи, таких як, наприклад, попередження шахрайства під час підрахунку голосів, підвищення рівня доступності до голосування для певних верств населення, економія бюджетних коштів на проведення виборчого процесу тощо.

На нашу думку, виходячи з досвіду країн ЄС, які впровадили електронне волевиявлення у практики виборчого процесу, з урахування певних успіхів розвитку електронної демократії в Україні та поступовому впровадженню новітніх цифрових технологій у суспільне життя, можна говорити про необхідність розробки саме української системи електронного голосування як альтернативного виду волевиявлення під час виборів.

Список використаної літератури

1. Квітка, С., Новіченко, Н., Гусаревич, Н., Піскоха, Н., Бардах, О., & Демощенко, Г. Перспективні напрямки цифрової трансформації публічного управління. *Аспекти публічного управління*. 2020, Т. 8, № 4, С. 129–146. <https://doi.org/10.15421/152087>
2. Паламарчук С. А., Шемендюк О. В., Ляшенко Г. Т., Ткач В. О. Забезпечення захисту кіберпростору в провідних країнах світу. *Збірник наукових праць ВІПІ*. 2020. № 1. С. 58–64.
3. Маурер А. Д. Цифрові технології у виборах: питання, висновки та перспективи. Видавництво Ради Європи. 2020. URL: <https://rm.coe.int/ardita-driza-maurer-digital-technologies-regulations-fin/16809e7f8f>.

Геннадій ДЕМОШЕНКО

аспірант, НТУ «Дніпровська Політехніка»

ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ В МУНІЦИПАЛЬНОМУ УПРАВЛІННІ: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД

Європейський досвід показує, що можливості технологій штучного інтелекту, враховуючи сучасні вимоги цифровізації публічного управління є найбільш актуальними і затребуваними до вирішення широкого комплексу адміністративних завдань, пов'язаних з практикою надання муніципальних послуг громадянам та організаціям. Більш того, штучний інтелект може використовуватися в практиці надання багатьох послуг в рамках будь якої життєвої ситуації громадянина, надання своєчасних і релевантних відповідей громадянам на їх питання, при виявленні і прогнозуванні потреб окремих осіб і груп населення, а також при розробці планів ефективного використання муніципальних ресурсів [1].

Кожен аспект муніципального управління – послуги з транзиту, інфраструктура, планування розвитку території, економічний розвиток, служби першої допомоги, розваги і відпочинок – вимагає розуміння життєдіяльності людей і моделей переміщення в містах. Штучний інтелект, який збирає великі дані з мереж «Інтернету речей», може забезпечити прогнозування і відповідні рішення для міст [2].

Досвід європейських міст щодо використання штучного інтелекту для управління містом показує, що при впровадженні цифрового врядування на місцевому рівні, все більше уваги приділяється використанню великих даних. Муніципалітет збирає та підтримує дані про різноманітні заходи, включаючи оперативну інформацію про ліцензії, запити на послуги або скарги від громадськості, а також планування капіталу та інвестицій, адміністративні дані про доходи та закупівлі, показники ефективності та дані опитувань. Також, останнім часом, використовуються вбудовані сенсори, соціальні медіа та дані, створені за допомогою краудсорсингу. Загалом, муніципалітети мають у своєму розпорядженні велику кількість даних. Тому, саме аналіз цих даних має величезний потенціал, щоб визначально впливати на муніципальне управління [3].

Одним з показових прикладів використання великих даних при впровадженні цифрового врядування на місцевому рівні є муніципальне управління надзвичайними ситуаціями. Головна мета цієї діяльності є підготовка та реагування на великі надзвичайні ситуації, які активізують міські ресурси новими способами, змушуючи створювати нові дані та операційні процеси, які раніше не існували. Доступ до високоякісних даних для відповіді на ці нові питання, в умовах швидко змінних обставин і суперечливої або неповної інформації, є саме такою ситуацією, яка вимагає створення нових інфраструктур, протоколів і організаційних одиниць [4].

З 2009 р. у багатьох містах Європи почали публікувати адміністративні набори даних, які підтримуються міськими агентствами. Відкриті дані розглядаються як можливість залучити технологічне співтовариство у якості ключового ресурсу для місцевого підприємництва. Крім того побудована модель машинного навчання, яка узгодила методіку підрахунку з різних залучених установ і повідомляє про результати до міської ради протягом декількох годин після отримання